МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів освіти за навчальною дисципліною «Основи усного перекладу» (німецька мова)

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	В – Культура, мистецтво та гуманітарні науки
спеціальність	В 11 Філологія (за спеціалізаціями)
освітня програма	Німецька мова та література і переклад та англійська мова Англійська мова та література і переклад та друга іноземна мова
спеціалізація	В11.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька В11.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша-англійська
вид дисципліни	За вибором
факультет	іноземних мов

Методичні рекомендації схвалено на засіданні кафедри романо-германської філології
Протокол № __ від «__» _____2026 р.

Завідувач кафедри романо-германської філології

_____ Ірина ХОЛМОГОРЦЕВА

Методичні рекомендації погоджено науково-методичною комісією факультету іноземних мов
Протокол № __ від «__» _____ 2026 р.

Голова науково-методичної комісії факультету іноземних мов

_____ Анна КОТОВА

Харків – 2026

Загальні положення щодо організації самостійної роботи здобувачів освіти

Самостійна робота здобувачів освіти с основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних дисциплін і регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна». Університет має забезпечувати для осіб, які навчаються, професійну підготовку на рівні кращих університетів світу, формування необхідних фахових і загальних компетентностей, зокрема: вміння самостійно навчатися і критично мислити.

Самостійна робота здобувачів освіти 2 курсу кафедри романо-германської філології за навчальною дисципліною «Основи усного перекладу» (німецька мова) включає опрацювання навчального матеріалу, підготовку до практичних занять; роботу з методичними матеріалами, розробленими кафедрою для самостійного вивчення здобувачами освіти; роботу зі словниками та аудіо- та відеоматеріалами, включаючи електронні.

Навчальний час, відведений на самостійну роботу. регламентується навчальним планом і складає 58 години на рік для денної форми навчання; 82 – заочної форми навчання. Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками науково-педагогічного працівника.

Матеріали для самостійної роботи здобувачів освіти передбачають можливість проведення самоконтролю з боку здобувача вищої освіти, адже включають онлайн тести з автоматизованою системою перевірки. Контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу, є обов'язковим. Форми контролю визначаються робочою програмою навчальної дисципліни і передбачають виконання контрольних робіт, включених до навчального плану, індивідуальних завдань, тестів, рефератів, презентацій, проєктів, рольових ігор, винесення самостійно засвоєного матеріалу на підсумковий семестровий контроль (разом з матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять), перехресний контроль здобувачів освіти тощо.

Зміст та організація самостійної роботи здобувачів освіти за навчальною дисципліною «Основи усного перекладу» (німецька мова)

Відповідно до навчального плану, загальний обсяг навчальної дисципліни для здобувачів освіти складає 3 кредит3. Обсяг самостійної роботи складає 58 години на рік для денної форми навчання; 82 – заочної форми навчання

Розподіл годин для самосійної роботи по темах

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. *Лінгвокраїнознавчі аспекти ділового спілкування.*												
Тема 1.	6		2			4	6,5		0,5			6
Тема 2.	6		2			4	6,5		0,5			6
Тема 3.	6		2			4	8		0,5			6
Тема 4.	8		4			4	8		1			8
Тема 5.	6		2			4	8		0,5			6
Тема 6.	6		2			4	8		0,5			6
Тема 7.	6		2			4	6,5		0,5			6
Тема 8.	6		2			4	8		0,5			5
Тема 9.	6		2			4	6,5		0,5			5

Тема 10.	6		2			4	8		0,5			5
Тема 11.	6		2			4	8		0,5			5
Тема 12.	6		2			4	8		0,5			5
Тема 13.	6		2			4			0,5			5
Тема 14.	10		4			6			1			8
Разом за семестр	**90**	**-**	**32**	**-**	**-**	**58**	**90**	**-**	**8**	**-**	**-**	**82**

Завдання для самостійної робота

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денне	заочне
1	Тема 1. Усний переклад: види, форми та сфери застосування. Самостійна робота передбачає опрацювання основних видів і форм усного перекладу та визначення сфер їх практичного застосування.	4	6
2	Тема 2. Професійна компетентність усного перекладача. Самостійна робота передбачає опрацювання складових професійної компетентності усного перекладача та визначення вимог до його професійної діяльності.	4	6
3	Тема 3. Аудіювання та розуміння усного повідомлення. Самостійна робота передбачає виконання вправ на розвиток навичок аудіювання, розуміння та швидкого опрацювання усної інформації німецькою мовою.	4	6
4	Тема 4. Перекладацький аналіз і виділення ключової інформації. Самостійна робота передбачає аналіз усних повідомлень, визначення їх основної та другорядної інформації й формування навичок смислового структурування.	4	8
5	Тема 5. Перекладацька пам’ять і концентрація уваги. Самостійна робота передбачає виконання вправ на розвиток оперативної пам’яті, концентрації уваги та утримання інформації під час перекладу.	4	6
6	Тема 6. Прийоми запам’ятовування та прогнозування інформації. Самостійна робота передбачає опрацювання прийомів запам’ятовування, смислового прогнозування та антиципації під час усного перекладу.	4	6
7	Тема 7. Система перекладацького нотування. Самостійна робота передбачає опрацювання принципів перекладацького нотування та формування індивідуальної системи символів, скорочень і позначень.	4	6
8	Тема 8. Основи послідовного перекладу. Самостійна робота передбачає виконання вправ на послідовний переклад коротких і розгорнутих повідомлень з німецької мови українською та з української німецькою мовою.	4	5
9	Тема 9. Переклад чисел, дат, власних назв та іншої прецизійної інформації. Самостійна робота передбачає відпрацювання навичок точного сприймання та відтворення чисел, дат, власних назв, одиниць вимірювання та іншої прецизійної інформації.	4	5
10	Тема 10. Лексичні труднощі усного перекладу та робота з термінологією. Самостійна робота передбачає опрацювання термінологічної лексики, багатозначних слів, фразеологізмів і лексичних одиниць, що становлять труднощі під час усного перекладу.	4	5
11	Тема 11. Граматичні та синтаксичні трансформації в усному перекладі. Самостійна робота передбачає виконання вправ на застосування граматичних і синтаксичних трансформацій для забезпечення природності та адекватності перекладу.	4	5
12	Тема 12. Компресія та розгортання інформації в усному перекладі. Самостійна робота передбачає опрацювання прийомів компресії та розгортання інформації відповідно до комунікативної ситуації та	4	5

	особливостей мов оригіналу й перекладу.		
13	Тема 13. Переклад діалогів та двостороння комунікація. Самостійна робота передбачає виконання вправ на двосторонній послідовний переклад діалогів у різних комунікативних ситуаціях.	4	5
14	Тема 14. Усний переклад у професійних і побутових ситуаціях. Самостійна робота передбачає підготовку та виконання комплексних перекладацьких завдань на матеріалі типових професійних, академічних і побутових ситуацій.	6	8
	Разом	**58**	**80**

Правила використання ШІ

Правила використання ШІ регламентуються Політикою Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна щодо використання штучного інтелекту

Політика декларує застосування в Університеті трирівневої класифікації моделей використання ШІ.

5.2.1. Модель «ШІ заборонено» – види діяльності, що вимагають демонстрації базових когнітивних навичок, пам'яті, миттєвого аналізу без допомоги технологій (зокрема усні опитування, аудиторні контрольні роботи, іспити тощо).

5.2.2. Модель «ШІ як асистент» – дозволяється використання ШІ для визначення предметної області, покращення граматики, структурування плану, пошуку літератури (з верифікацією). Фінальний текст/продукт створюється суб’єктом використання ШІ.

5.2.3. Модель «ШІ як інструмент» – види діяльності, що передбачають обов'язкове використання ШІ (наприклад, порівняння відповідей різних моделей, генерація коду з подальшою оптимізацією, створення зображень тощо).

6.1. У освітній діяльності (для здобувачів вищої освіти) рекомендується:

− використання ШІ для отримання пояснень складних концепцій, самоперевірки знань за допомогою тестів, пошуку логічних прогалин в аргументації або аналізу помилок (протягом годин, відведених на самостійну роботу у рамках опанування навчальної дисципліни);

− застосування генеративних моделей для реферування ідей, тем для есе чи презентацій, удосконалення структури майбутньої роботи, але не для написання фінального тексту роботи;

− використання інструментів ШІ для перекладу та аналізу наукових матеріалів іноземними мовами, що сприяє глибшому дослідженню теми та розширенню джерельної бази;

− зберігання (архівування) історії запитів (промптів) до моменту оцінювання для забезпечення підтвердження на вимогу викладача власного авторського внеску та самостійності виконання завдання.

Вимоги до здобувачів вищої освіти

Здобувачі вищої освіти повинні систематично виконувати завдання самостійної роботи, опрацьовувати рекомендовану навчальну та наукову літературу, самостійно готуватися до практичних занять, виконувати вправи на розвиток навичок аудіювання, перекладацької пам’яті, нотування та послідовного перекладу, працювати з лексичним і термінологічним матеріалом, здійснювати самоконтроль якості усного перекладу та дотримуватися встановлених термінів виконання завдань. Під час самостійної роботи здобувачі мають демонструвати самостійність, відповідальність, точність передачі інформації та здатність застосовувати опрацьовані перекладацькі стратегії й прийоми на практиці.

Форми контролю

Виконання комплексного практичного завдання з усного перекладу, що передбачає аудіювання та послідовний переклад фрагмента з німецької мови українською мовою.

Денна / заочна

- Послідовний переклад аудіофрагмента з німецької мови українською мовою – 20 балів. Переклад короткого монологічного повідомлення з опорою на власні нотатки з оцінюванням точності та повноти передачі змісту, адекватності лексико-граматичних засобів і правильності мовлення.
- Переклад з аркуша з німецької мови українською мовою – 20 балів. Усний переклад письмового тексту з оцінюванням точності передачі змісту, адекватності перекладацьких трансформацій, правильності термінології, лексико-граматичного оформлення та темпу перекладу.

Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література

1. Проблеми синхронного перекладу : навч. посіб. / С. О. Швачко, І. К. Кобякова, Т. О. Анохіна. 2-ге вид., перероб. та доп. Суми : Сумський державний університет, 2023. 133 с.
2. Кобякова І. К., Анохіна Т. О. Теорія і практика усного перекладу (англійська мова) : підручник. Суми : Сумський державний університет, 2024. 154 с.
3. Pöchhacker, F. Introducing Interpreting Studies. 2nd ed. London ; New York : Routledge, 2016.
4. Setton, R., Dawrant, A. Conference Interpreting: A Trainer’s Guide. Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins, 2016.

Допоміжна література

1. Бєлих О. М., Рогач О. О. Методи навчання усного перекладу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація». 2025. DOI: 10.32999/ksu2663-3426/2025-1-8.
2. Говоруха Н.В., Корінь С.М. Політкоректність як складник міжкультурної компетентності майбутнього усного перекладача: методичний аспект. Інноваційна педагогіка. Випуск 92. Том 1. 2026. С. 45-50. https://doi.org/10.32782/ip/92.1.9
3. Bühler, H. Linguistic (Semantic) and Extra-Linguistic (Pragmatic) Criteria for the Evaluation of Conference Interpretation and Interpreters. Multilingua, 1986. Vol. 5, No. 4. P. 231–235.
4. Moser-Mercer, B. Skill Acquisition in Interpreting: A Human Performance Perspective. The Interpreter and Translator Trainer, 2008. Vol. 2, No. 1. P. 1–28.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. https://speech-repository.webcloud.ec.europa.eu/
2. https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/organisation-and-rules/multilingualism
3. https://www.goethe.de/de/index.html